

**Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om
ändring av byggnadslagen**

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

Det direktiv om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om byggprodukter som Europeiska gemenskapernas råd har godkänt kommer enligt avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-avtalet) att vara förpliktande även för Finland. I propositionen föreslås att till byggnadslagen skall fogas ett stadgande med stöd av vilket miljöministeriet kan meddela behövl-

ga föreskrifter och anvisningar om genomförande och tillämpning av direktivet samt behövliga stadganden om marknadsövervakning. Genom lagändringen skapar man en grund för anpassningen av byggnadsbranschens system för certifiering, godkännande och kvalitets-säkring till de europeiska systemen.

Lagändringen avses träda i kraft samtidigt som EES-avtalet.

MOTIVERING

1. Nuläget

Enligt 8 § byggnadslagen (370/58) ankommer högsta ledningen av och tillsynen över byggnadsväsendet på miljöministeriet. På grundval av byggnadslagen och de stadganden och bestämmelser som utfärdats med stöd av denna lag har man skapat ett system som reglerar nybyggen och reparationsbyggande. Byggnadsmyndigheternas handlednings-, tillsyns- och kontrollverksamhet, som sker under ledning av miljöministeriet, gäller för närvarande främst byggprodukter som tillverkas i Finland och också importerade byggprodukter som är avsedda för byggen här i landet. Byggnadsbranschens system för typgodkännande som stöder sig på byggnadslagen samt de obligatoriska och frivilliga systemen för kvalitetskontroll som grundar sig på Finlands byggbestämmelsesamling har skapats för den inhemska marknaden såsom komplement till byggnadstillsynen med hjälp av vilka det går att opartiskt påvisa att en produkt uppfyller kraven i bestämmelserna.

2. Förpliktelser till följd av EES-avtalet

Enligt EES-avtalet blir EG-rådets direktiv om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om byggprodukter (nedan byggproduktdirektivet) och dess väsentliga krav samt normeringen som grundar sig på standarder och tekniska godkännanden jämte systemen för kvalitetskontroll och metoderna för bestyrkande av överensstämmelse i samband med dessa förpliktande även för Finland då EES-avtalet träder i kraft.

Syftet med byggproduktdirektivet är att främja den fria marknaden för byggprodukter i EG-länderna. Direktivet innehåller de väsentliga krav som skall ställas på en färdig byggnad eller ett byggnadsobjekt. Kraven gäller 1) mekanisk motståndsförmåga och stabilitet, 2) brandskydd, 3) hygien, hälsa och miljö, 4) säkerhet vid användning, 5) bullerskydd och 6) energi och värme. Bestyrkandet av överensstämmelse kan ske genom att det visas att

produkten uppfyller kraven i den godkända europeiska EN-standarden eller genom att ett europeiskt tekniskt godkännande söks för produkten. Europeiskt tekniskt godkännande kan beviljas en produkt eller en grupp av produkter för vilka det inte finns någon europeisk standard eller som i betydande utsträckning skiljer sig från standarden.

Bestyrkandet av överenstämmelse sker med olika metoder beroende på hur viktig kvalitetskontrollen av produkten är med hänsyn till de väsentliga kraven. I vissa fall räcker det med ett system för kvalitetssäkring som grundar sig enbart på en kvalitetskontroll som tillverkaren själv utfört i fabriken men i vissa andra fall krävs dessutom en kvalitetskontroll som utförts av ett godkänt opartiskt organ.

Länderna inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet skall utse de nationella organ som bemyndigats att ge ett europeiskt tekniskt godkännande. Vidare måste certifieringsorgan, kontrollorgan och provningslaboratorier utses som har tillsatts för att sköta andra uppgifter i enlighet med direktivet. När det gäller Finland bör således en grundval inom lagstiftningen bildas för att man skall kunna anpassa systemen för godkännande och kvalitetskontroll till de europeiska systemen.

3. Ändringsbehov och förslag

Till utgångspunkterna motsvarar kravnivån i byggproduktdirektivet den nivå som förutsätts i bestämmelserna om säkerhet, hälsa och god energihushållning i Finlands byggnadslagstiftning. Bestämmelserna i Finlands byggbestämmelsesamling täcker likaså till innehållet alla de väsentliga kraven i byggproduktdirektivet. I fråga om detaljerna för kvalitetskraven håller systemet enligt direktivet på att utformas och det finns ingen möjlighet varken i ett EG- eller ett EFTA-land att i det här skedet ge en exakt bedömning av i vilken utsträckning och på vilket sätt myndigheternas föreskrifter i detalj kommer att revideras då de europeiska standarderna och tekniska godkännandena med tiden tas i bruk.

När det gäller Finlands lagstiftning och också myndighetsstyrningen blir vi i alla händelser omedelbart tvungna att skapa en beredskap för beviljande av europeiskt tekniskt godkännande samt att reformera och utveckla nuvarande system för kvalitetssäkring. Man

bör i Finland med iakttagande av europeiska krav kunna övervaka överensstämmelsen av kraven både för importerade byggprodukter och produkter som exporteras oberoende av i vilket EES-land produkterna skall användas som byggmaterial.

Miljöministeriet föreslås på grund av det ovan anförda få rätt att besluta om vilka organisationer och organ som skall godkännas att utföra uppgifter i enlighet med byggproduktdirektivet, dvs. bevilja ett europeiskt tekniskt godkännande och fullgöra de certifierings-, kontroll- och provningsuppgifter som direktivet förutsätter.

Europeiskt tekniskt godkännande kan i princip sökas hos ett organ för godkännande i vilket land som helst inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Man kan emellertid med fog anta att man i regel kommer att söka godkännande i Finland enligt kraven i mottagarlandet för byggprodukter som skickas från Finland till den europeiska marknaden.

Kvalitetskraven enligt byggproduktdirektivet samt systemet för kvalitetssäkring utgör en helhet som för att kunna behärskas kräver klara arrangemang när det gäller befogenheten och beslutanderätten i frågor som gäller genomförande och tillämpning av direktivet. I de fall då direktivet gäller en produktgrupp som lyder under någon annan lagstiftning än byggnadslagstiftningen kan frågan om befogenhet vid behov överföras till statsrådet för avgörande.

I enlighet med detta föreslås att i byggnadslagen intas en ny 17 §, enligt vilken miljöministeriet skall ha allmän befogenhet att meddela nödvändiga föreskrifter och anvisningar som gäller verkställighet och tillämpning av byggproduktdirektivet. Bestämmelserna skulle bland annat gälla godkännande av certifieringsorgan, kontrollorgan och provningslaboratorier samt tillverkning, godkännande och tillverkningskontroll av produkter inom byggnadsbranschen. Förslaget skulle inte medföra några ändringar i myndigheternas nuvarande normgivningsbefogenheter. När det gäller utgångspunkterna motsvarar förslaget den ändring som gjorts i Danmarks byggnadslag i fråga om genomförande av EG:s direktiv i byggnadsbranschen.

Byggnadstillsynsmyndigheterna har rätt att med stöd av byggnadslagen tillgripa tvångsmedel på en byggarbetsplats. Byggproduktdirektivet innehåller en skyddsklausul enligt vilken

medlemsstaterna, om det konstateras att en CE-märkt byggprodukt inte uppfyller villkoren i direktivet, skall vidta nödvändiga åtgärder för att dra bort produkten från marknaden och för att förbjuda eller begränsa marknadsföringen av denna. Eftersom de nuvarande medlen som stöder sig på byggnadslagen inte är tillräckliga för att sköta denna övervakning av marknaden behövs i byggnadslagen ett stadgande (143 b §) om saken.

Enligt detta skall miljöministeriet ha befogenhet att i ett första skede tills vidare förbjuda att en CE-märkt produkt överläts eller används i byggande, om det finns grundad anledning att misstänka att produkten inte uppfyller de väsentliga kraven i byggproduktdirektivet och sålunda inte förutsättningarna för märkning. Det interimistiska förbudet skall gälla tills det utretts att produkten uppfyller kraven. Om det framgår att produkten inte uppfyller förutsättningarna för märkningen kan miljöministeriet förbjuda försäljning av produkten och annan överlåtelse av sådan produkt i samband med näringsverksamhet samt förordna, att redan överlåtna produkter samlas in från marknaden. Om produkten redan har använts i byggande kan tillverkaren eller importören åläggas att, såvitt möjligt, anpassa produkten till gällande bestämmelser. Den som tillverkat eller importerat produkten svarar för de kostnader som staten åsamkats av utredningsarbetet i det fall att produkten inte motsvarar de krav som avses ovan.

4. Organisatoriska och ekonomiska verkningar

Avsikten är att utveckla ett system med hjälp av vilket man i enlighet med internationella

krav kan påvisa att såväl byggprodukter som importerats från EES-länderna till Finland som produkter som exporteras från Finland till ett EES-land uppfyller kraven i byggproduktdirektivet. Avsikten är att trygga och främja Finlands export av byggprodukter till EES-länderna och samtidigt också till tredje land. På samma gång främjar importen av utländskt byggmaterial inom ramen för det europeiska systemet på ett positivt sätt konkurrensen på området.

Avsikten är att såvitt möjligt undvika att nya separata organisationer uppstår genom att samma organ för certifiering, godkännande och övervakning som har fått i uppgift att certifiera och övervaka byggprodukter för inhemskt bruk även föreslås ta hand om tillsynen över de produkter som går på export. Således skall verksamheten och organisationen hos bland annat Finlands Standardiseringsförbund, statens tekniska forskningscentral, tekniska kontrollcentralen, föreningarna för kvalitetskontroll i byggnadsbranschen samt industrins egna laboratorier inom byggnadsbranschen utvecklas så att miljöministeriet kan godkänna dem som organ vilka uppfyller kraven i byggproduktdirektivet. Lagändringen ökar inte den offentliga ekonomins kostnader.

5. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft samtidigt som EES-avtalet. Det föreslås att om tidpunkten för lagens ikraftträdande stadgas genom förordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av byggnadslagen

I enlighet med riksdagens beslut

fogas till byggnadslagen av den 16 augusti 1958 (370/58) en ny 17 § i stället för den 17 § som upphävts genom lag av den 29 april 1966 (250/66) samt till lagen en ny 143 b § som följer:

17 §

Miljöministeriet meddelar föreskrifter och anvisningar i fråga om genomförande och tillämpning av EG-rådets direktiv om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om byggprodukter (89/106/EEG). Dessa kan bland annat gälla godkännande av certifieringsorgan, kontrollorgan och provningslaboratorier samt tillverkning, godkännande och kvalitetskontroll av produkter inom byggnadsbranschen.

143 b §

Om det finns grundad anledning att misstänka att en byggprodukt som är märkt (CE-märkning) i enlighet med det direktiv som nämns i 17 § och som är avsedd att användas i byggande i Finland enligt byggbestämmelserna, inte uppfyller förutsättningarna för märkningen, kan miljöministeriet eller en av ministeriet befullmäktigad myndighet förbjuda att produkten överläts eller används i byggande tills det utretts att produkten uppfyller kraven.

Om det utredningsarbete som utförts med stöd av 1 mom. visar att byggprodukten inte uppfyller de krav som avses i momentet, har miljöministeriet rätt att förbjuda försäljning av produkten och annan överlåtelse av sådan produkt i samband med näringsverksamhet samt ålägga tillverkaren eller importören att vidta åtgärder för att samla in redan överlåtna produkter eller för att anpassa dem till gällande bestämmelser. I det fall att produkten inte motsvarar de krav som avses ovan svarar den som tillverkat eller importerat produkten för de kostnader som staten åsamkats av utredningsarbetet. Kostnaderna kan indrivras i den ordning som stadgas i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utskökningsväg (367/61).

—————

Denna lag träder i kraft vid tidpunkt som fastställs genom förordning.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Helsingfors den 6 november 1992

Republikens President
MAUNO KOIVISTO

Minister *Pirjo Rusanen*